

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
у Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка
доктору філологічних наук, професору
МАРЧУК Людмилі Миколаївні

РЕЦЕНЗІЯ

**рецензента доктора філологічних наук, професора, професора кафедри
історії української літератури та компаративістики
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка**

РАРИЦЬКОГО Олега Анатолійовича

на дисертаційну роботу «Традиції української художньо-історичної

прози у творчості Івана Корсака»

ТОКАР Наталії Володимирівни,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 03 Гуманітарні науки

за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність теми дисертаційної роботи. На сучасному етапі розвитку літературного процесу в Україні спостерігається посилена увага авторів та дослідників до художніх творів історичної тематики, оскільки упродовж тривалого часу вони були чи не єдиним джерелом донесення історичної правди до читача. Наразі маємо ґрунтовні дослідження в галузі історії і поетики жанру (праці С. Андрусів, А. Гуляка, Б. Мельничука, І. Набитовича, Г. Насмінчук, А. Шпиталія). Водночас з'являються нові зразки високохудожніх текстів на історичну тематику, які потребують наукового потрактування, адже мають важливе значення для розуміння еволюції художньо-історичної прози, шляхів її розвитку в ХХІ ст., її самобутності й

узгоджуваності з основними тенденціями українського письменства загалом. Тож актуальність дослідження Наталії Токар «Традиції української художньо-історичної прози у творчості Івана Корсака» не викликає сумнівів, оскільки на сьогодні немає жодної захищеної дисертації чи монографії за творчістю І. Корсака. Об'єктом дослідження аспірантки є історичні романи «Завойовник Свроши» (2011), «Корона Юрія II» (2011), «Перстень Ганни Барвінок» (2015). Н. Токар вивчає проблематику та поетику історичної прози І. Корсака у контексті українського історичного роману, здійснює спробу аналізу генези її жанрової специфіки історіософської творчості письменника. Актуальність дослідження також зумовлена осмисленням світоглядної еволюції і творчої манери І. Корсака.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, сформульовані у дисертаційній роботі Н. Токар, аргументовані достатньо повно, на належному науковому рівні. Матеріали розділів викладені відповідно до заявленої мети і завдань й відповідають сутності об'єкта та предмета дослідження. Дисертантка запропонувала новаторське, цікаве й науково обґрунтоване потрактування обраної теми. У дисертації на високому професійному рівні вирішується проблема традицій і новаторства української художньо-історичної прози у творчості І. Корсака. Робота виконана за допомогою грамотно підбраного й науково обґрунтованого методологічного інструментарію: до аналізу залучено біографічний, історико-генетичний, культурно-історичний, структурний, інтертекстуальний, статистичний та психологічний методи, також використовується методи міфоаналізу, узагальнення і зіставлення. Сформульовані висновки дисертації не суперечать фундаментальним результатам опрацьованих літературних джерел і є їхнім логічним продовженням.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі вперше на високому дослідницькому рівні досліджується проблема традицій і новаторства української художньо-історичної прози І. Корсака. Дисертантка

вивчає світоглядну і творчу еволюцію письменника, визначає чинники, які вплинули на формування його індивідуального стилю. Вперше проаналізовано жанрові трансформації історичної прози прозаїка, особливості його ідіостилу, гендерну проблематику, міфософську свідомість творчості. Дисертація Н. Токар сприймається як новий, свіжий погляд на проблему історичної прозотворчості І. Корсака із належно сформульованими узагальненнями і висновками.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення дисертаційної роботи Н. Токар можуть мати практичне застосування для подальшого вивчення історичної прози в українській і світовій літературі, творчості І. Корсака зокрема. Вони також сприятимуть розробленню теоретичних і практичних курсів зі вступу до літературознавства, теорії літератури, історії української літератури, програм вибіркових дисциплін, зорієнтованих на вивчення проблем історичної романістики в контексті традицій і новаторства української художньо-історичної прози. Дослідження суттєво розширює сферу практичного використання творчості письменника, зокрема у питанні впровадження її в навчальний процес з метою реалізації інтенцій автора у вивченні історичної прози.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Ключові положення й результати дослідження достатньо повно висвітлені й апробовані у тринадцяти публікаціях різного рівня. За матеріалами дисертації здійснено п'ять публікацій у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України із присвоєнням категорії «Б». Дисертантка здійснила дві публікації, що вийшли друком у наукових фахових виданнях країн Європейського Союзу і включені в міжнародні наукометричні бази. Шість публікацій Н. Токар засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Після аналізу тексту дисертації рецензентом відзначається *дотримання здобувачкою вимог академічної доброчесності* в повному обсязі.

Загальна оцінка дисертації. Особистий висок Н. Токар у вивчення художньо-історичної прози І. Корсака є вагомим і цілком новаторським. Цікавими видаються спостереження дослідниці над співвідношенням історичної і художньої правди в аналізованих романах письменника. Спираючись на історичні праці й документальні джерела, вона доводить неухильне дотримання ним принципів історизму в зображенні подій та героїв.

Доказовими є визначення жанрових форм аналізованих романів. При цьому простежується вміння дослідниці узагальнювати матеріал, аргументувати власну позицію.

Плідним виявився аналіз стильових особливостей романів І. Корсака. Дослідниця визначає романну творчість прозаїка як взірць неомодерністської прози, наголошує на містичному струмені його прозописьма, посиленій увазі до підсвідомого, акцентує поглиблений психологізм, філософічність доробку. Варті уваги спостереження Н. Токар над прийомами психологічного зображення героїв у романах І. Корсака. Вони, поза сумнівом, змістовно збагачують розуміння творчості письменника, увиразнюють особливості його індивідуального стилю.

Дослідження Н. Токар є логічно завершеним, концептуальним, робота виконана на належному фаховому рівні й добре структурована. Дисертація написана зрозумілою науковою мовою, граматично й стилістично вправно. Матеріал викладається логічно, послідовно й обґрунтовано.

Водночас віддаючи належне науковій праці Н. Токар, вкажемо на певні аспекти, що вимагають, на наш погляд, пильнішої уваги:

1. Дисертантці варто було би з'ясувати роль художньої деталі в конструюванні образу історичних осіб у прозі І. Корсака, що дозволило б виразніше змоделювати особливості творення характерів в історичній прозі письменника.

2. На окремих етапах дослідження недостатньо повно задіяний літературний контекст. Вважаємо, що для пояснення сутності

історіософського мислення І. Корсака доречно було би використати творчі надбання його попередників й сучасників і задіяти у структурі роботи вузлові напрацювання з цієї проблеми.

3. Авторці варто уникати публіцистичності під час викладу матеріалу, що особливо помітно у першому розділі дисертації. Чіткий розвиток дослідницької думки лише додасть наукової ваги такій роботі.

4. У структурі дисертаційної роботи помічаємо стилістичні і технічні огріхи.

Висловлені міркування мають рекомендаційний характер і не впливають на цінність проведеного дослідження.

Отже, дисертація Наталії Володимирівни ТОКАР на тему: «Традиції української художньо-історичної прози у творчості Івана Корсака» відповідає спеціальності 035 Філологія, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету міністрів України №341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., а її автор, Наталія Володимирівна ТОКАР, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Рецензент –
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри історії української літератури
та компаративістики
Кам'янець-Подільського національного
Університету імені Івана Огієнка

 Олег РАРИЦЬКИЙ

Підпис засвідчую: *Раричко*
(прізвище)
начальник відділу кадрів
Оліник
(підпис) І.І.Оліник